

“ПОВ” - фальшивка НКВС.

Архіви свідчать, що великий терор на всіх етапах скеровувався з Москви і був наслідком рішень, які приймалися у найвищих компартійно-радянських інстанціях. Так, у 1937-1938 роках встановлюється ліміт на арешт – 259 тис. чол.. З них до першої категорії (розстріл) було віднесено 72950 чол., всі інші підлягали ув'язненню терміном від 8 до 10 років. Відповідно до оперативного наказу НКВС СРСР від 11 серпня 1937 року ліквідовувалися диверсійно-повстанські бойовки Польської організації військової «ПОВ». Виконуючи рознарядку щодо знищення антирадянських елементів, органи НКВС у кожному районі знаходили організаційні структури Польської організації військової. Якщо зважити на те, що на Україні з 1930 до 1941 року «виявлено» понад 100 всілякого роду «центрів», «блоків», «організацій», то можна впевнено говорити, що було сфабриковано ту чи іншу «справу». Справжньою людською трагедією стали репресії, яких зазнали і громадяни корінних національностей, і національні меншини.

Переглядаю кримінальну справу, в якій розстріли слідували за розстрілами. Як видно із справи, у травні – липні 1938 року Антонінське районне відділення НКВС заарештувало 40 чоловік. Вони, мабуть, і не знали один одного, та всіх спіткала гірка доля в'язнів, а поєднала смерть від рук сталінських катів у жовтні 1938 року. Це були мешканці тодішнього Антонінського району: робітники Антонінського рибокомбінату та Кременчуцького цукрового заводу, колгоспники, службовці, представники виконавської влади. Всі вони звинувачувалися у приналежності до міфічної «ПОВ», створеної в Антонінському районі з числа патріотично налаштованих громадян польської національності. Незрозуміло, чому до організації потрапили українці – їх серед 40 чоловік було троє. Звинувачення

у націоналізмі завжди були універсальним засобом репресивно-каральних органів, безвідмовним аргументом при фабрикації тієї чи іншої справи. З допомогою цих обвинувачень партійно-державне керівництво виправдовувало антигуманні дії проти будь-якої категорії населення – робітників, селян, інтелігенції. У звинувачувальному висновку кримінальної справи стверджувалося, що в Антонінському районі викрито і ліквідовано антирадянську організацію «ПОВ», яка вела націоналістичну роботу серед польського населення сіл району. За твердженням слідства, на території району «ПОВ» була організована у 1937 році агентами польської розвідки Скадіним, Щурським, Островським і Бобровським і була районним штабом «ПОВ». Організація мала своїм завданням повалення радянської влади на Україні шляхом диверсійних актів і шкідництва, проведення антирадянської агітації серед населення. В селах Антонінського району були створені бойові групи «бойовки», які за завданням районного штабу «ПОВ» проводили антирадянську шкідницьку роботу на селі, спрямовану на розвал колгоспів, поширювали провокаційні чутки про неминучу загибель радянської влади і прихід на Україну білополяків. У цій безрозмірній організації кожному знаходили місце і роль. Аналіз усього матеріалу свідчить, що жодного виконання «завдань», жодного речового доказу підготовки до «збройної боротьби» у справі немає. «Вещественных доказательств по настоящему делу не имеется». Абсолютно все у цій справі тримається на зізнаннях заарештованих. Всі звинувачені повністю зізналися у своїй шкідницько-диверсійній і повстанській діяльності. Розгляд справи завершили 28 липня 1938 року у м. Шепетівка. Рішенням особливої трійки УНКВС Кам'янець-Подільської області від 26 вересня 1938 року за звинуваченням за ст. 54-11,54-7,54-4 КК УРСР у контрреволюційній діяльності 40 чоловік були засуджені до вищої міри покарання – розстрілу.

Ось імена тих, хто стали жертвою терору:

- Мешканці Антонінського (тепер Красилівського) району, розстріляні 1 жовтня 1938 р. у м. Кам'янець-Подільському:

Цеглярський Йосип Донатович, 1902 року народження, житель с. Антоніни

Клопотовський Броніслав Павлович, 1905 року народження, житель с. Росолівці;

Клопотовський Станіслав Павлович, 1902 року народження, житель с. Мазепинці (тепер с.Ключівка);

Гомолінський Павло Михайлович, 1900 року народження, житель с. Кременчуки;

Ріттер Герман Генріхович, 1904 року народження, житель с. Кременчуки;

Мацішин Броніслав Іванович, 1906 року народження, житель с. Кременчуки;

Сушицький Володимир Дмитрович, 1887 року народження, житель с. Кременчуки;

Білокур Казимир Миколайович, 1906 року народження, житель с. Волиця;

Городельський Володимир Іванович, 1902 року народження, житель с. Волиця;

Маєвський Андрій Петрович, 1880 року народження, житель с. Волиця.

Житкевич Геронім Мар'янович , 1890 року народження, житель с. Тріски;

Лясковський Мар'ян Вікторович, 1894 року народження, житель с.Тріски;

Рудковський Іван Антонович, 1905 року народження, житель с. Тріски;

Вержбицький Роман Федорович, 1888 року народження, житель с. Тріски;

Петровський Франц Владиславович, 1899 року народження, житель с. Тріски;

Скомський Анастасій Августинович, 1895 року народження, житель с. Тріски;

Островський Сигизмунд Степанович, 1908 року народження, житель с. Пузирки;

Дзенгелевський Людвіг Йосипович, 1902 року народження, житель с. Мала Салиха;

Загородський Леонтій Іванович, 1888 року народження, житель с. Мала Салиха;

Заклицький Мар'ян Антонович, 1902 року народження, житель с. Васьківчики;

Островський Григорій Филімонович, 1903 року народження, житель с. Рублянка;

Соколовський Іван Миколайович, 1902 року народження, житель с. Гриценки;

Латинський Вікентій Карлович, 1905 року народження, житель с. Орлинці;

Мартиновський Владислав Іванович, 1907 року народження, житель с. Тріски;

Фалинський Ксаверій Романович, 1917 року народження, житель с. Тріски;

Поплавський Антон Йосипович, 1898 року народження, житель с. Велика Салиха;

Шпак Павло Євтухович, 1895 року народження, житель с. Антоніни.

Буржинський Василь Антонович, 1904 року народження, житель с. Кременчуки.

- Мешканці Антонінського (тепер Ізяславського) району, розстріляні 1 жовтня 1938 р. у м. Кам'янець-Подільському:

Жуковський Бенедикт Йосипович, 1890 року народження, житель с. Кропивна;

Карчевський Антон Йосипович, 1899 року народження, житель с. Великі Пузирки;

Вітвіцький Фелікс Бальтазарович, 1910 року народження, житель с. Великі Пузирки;

Тележинський Франц Антонович, 1884 року народження, житель с. Великі Пузирки;

Лащ Леонтій Андрійович, 1900 року народження, житель с. Тернавка;

Перлинський Людвіг Йосипович, 1906 року народження, житель с. Нове Село;

Багинський Іван Іполитович, 1895 року народження, житель с. Нове Село;

Студзинський Мартин Станіславович, 1903 року народження, житель с. Сморшки Антонінського (тепер Ізяславського) району, розстріляний 14 жовтня 1938 р. у м. Проскурові;

Студзинський Франц Владиславович, 1912 року народження, житель с. Сморшки Антонінського (тепер Ізяславського) району, розстріляний 14 жовтня 1938 р. у м. Проскурові;

Чайковський Едуард Іванович, 1909 року народження, житель с. Антоніни Антонінського (тепер Красилівського) району, розстріляний 14 жовтня 1938 р. у м. Проскурові;

Кондратюк Нестор Іванович, 1898 року народження, житель с. Антоніни Антонінського (тепер Красилівського) району, розстріляний 21 жовтня 1938 р. у м. Кам'янець-Подільському;

Сікорський Іван Сидорович, 1891 року народження, житель с. Тернавка Антонінського (тепер Ізяславського) району, розстріляний 23 жовтня 1938 р. у м. Кам'янець-Подільському.

Всі реабілітовані, але розстріляних не повернути.

Головний спеціаліст
Держархіву Хмельницької області

О.В. Миськова